

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Страховий менеджмент

Шифр та назва спеціальності

073 Менеджмент

Інститут

ННІ Економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу

Освітня програма

Міжнародний бізнес
Менеджмент організацій і адміністрування
Проектний менеджмент

Кафедра

Менеджменту (204)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Освітня компонента вільного вибору студента професійної підготовки, Вибіркова

Семестр

6

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Лінькова Олена Юріївна

Helen.Linkova@khpі.edu.ua

Кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту НТУ "ХПІ"

Авторка понад 300

наукових і навчально-методичних публікацій.

курси: «Теорія організацій»,

«Основи менеджменту», «Управлінський консалтинг (тренінг)»,

«Страховий менеджмент», «Сучасні

методи досліджень у менеджменті»

Детальніше про викладача на сайті кафедри

<https://web.kpi.kharkov.ua/mto/about/staff/linkova-2/>

Загальна інформація

Анотація

Курс "Страховий менеджмент" охоплює всі теоретичні та практичні аспекти управління страховими компаніями. В ході навчання студенти дізнаються про основні теоретичні основи страхування, підходи до аналізу та управління страховими компаніями. Засобом досягнення цього стане системний аналіз страхової компанії, яку обрали студенти.

Мета та цілі дисципліни

Ознайомлення студентів із основними елементами менеджменту страхових компаній та формування управлінських навичок, пов'язаних з комплексним аналізом ринкового середовища та прийняттям управлінських рішень в страховій справі. На основі системного підходу до управління страховою компанією сформувані розуміння студентами підприємницького підходу в менеджменті з використанням ситуаційного аналізу. Опрацювати навички у студентів щодо самостійного проведення дослідження ефективності страхових компаній.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, контрольна робота, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – диференційний залік.

Компетентності

ЗК04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК09. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК02. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК03. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК05. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК07. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

Результати навчання

Р04. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

РР05. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

РР08. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредитів ECTS): лекції – 24 год., практичні заняття – 24 год., самостійна робота – 72 години.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: "Основи менеджменту", "Економічна теорія. Мікроекономіка", "Основи підприємництва", "Економіка підприємства", "Маркетинг", "Міжнародний бізнес", "Менеджмент персоналу", "Фінанси підприємств".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій при офлайн навчанні та програмного забезпечення корпоративної мережі Teams при онлайн навчанні. На практичних заняттях використовується проектний підхід до навчання, ігрові методи, акцентується увага на використанні системного підходу в менеджменті. Навчальні методичні, контрольні матеріали доступні студентам через команду "СМ" в корпоративній мережі Teams, через чат відбувається миттєвий зворотній зв'язок.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Лекція 1. Тема 1. Сутність, принципи та роль страхування

Необхідність страхового захисту від ризику.

Виникнення та розвиток страхування.

Функції та принципи страхування.

Лекція 2. Тема 2. Управління страховою компанією

Організаційно-правові форми страхової діяльності.

Порядок створення страхової компанії.

Реорганізація та ліквідація страхових компаній.

Лекція 3. Тема 3. Організація страхової діяльності

Проблеми управління в страхових компаніях.

Органи управління страховою компанією.
Бізнес-процеси страхової компанії.

Лекція 4. Тема 4. Страховий ринок. Класифікація страхування.

Сутність страхового ринку. Страховий ринок України. Страховий ринок країн Європи.
Класифікація страхування. Види страхових послуг. Нетрадиційні види страхування.

Лекція 5. Тема 5. Державне регулювання страхової діяльності.

Страхові послуги та особливості їх реалізації в Україні

Державна політика в галузі страхування в Україні з 2024 року.

Державний контроль за фінансовим станом страхової компанії з 2024 року.

Порядок укладання страхової угоди. Договір страхування. Правила страхування. Обов'язки страховика та страхувальника.

Лекція 6. Тема 6. Управління фінансовою діяльністю страхової компанії. Страхові ризики та їх оцінка

Особливості організації фінансів страхової компанії. Поняття ризик-менеджменту в страхуванні.

Доходи і витрати страхової компанії.

Страхові резерви.

Розрахунок тарифних ставок за ризиковими видами страхування.

Лекція 7. Тема 7. Управління персоналом страхової компанії

Персонал страхової компанії.

Системи оплати праці персоналу страхової компанії.

Управління конфліктними ситуаціями в страховому бізнесі.

Лекція 8. Тема 8. Страховий маркетинг

Маркетинговий комплекс страхової компанії.

Основи маркетингових стратегій страхової компанії.

Системи реалізації страхових послуг.

Рекламна діяльність страховика.

Лекція 9. Тема 9. Інноваційний менеджмент у страхуванні

Інновації та інноваційний менеджмент у страхуванні.

Інноваційна модель страхового продукту.

Технологія інноваційного процесу у страхуванні.

Лекція 10. Тема 10. Транспортне страхування

Страхування автотранспорту.

Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів.

Зелена карта.

Страхування пасажирів.

Страхування вантажів.

Лекція 11. Тема 11. Медичне страхування

Сутність медичного страхування.

Розвиток медичного страхування в Україні.

Медичні програми в Україні.

Лекція 12. Тема 12. Безпека страхової діяльності

Економічна безпека страхової компанії.

Безпека економічного партнерства у страхуванні.

Правові аспекти дотримання податкового законодавства у страхуванні.

Кібербезпека інформаційної системи страхової компанії.

Теми практичних занять

Практичне заняття 1. Тема 1. Сутність, принципи та роль страхування

Доповіді студентів:

- Дати визначення страхування (Закон України "Про страхування"), виділити основні елементи: страховик, страхувальник, страховий ризик, страховий випадок, страховий платіж.
- Етапи еволюції страхування. Фактори, що вплинули на розвиток страхового ринку.
- Принципи страхування: страховий інтерес, страховий ризик, взаємність, індивідуальна відповідальність, максимальна добросовісність.
- Функції страхування: перерозподіл ризиків, стабілізація економіки, стимулювання розвитку бізнесу.

Групова дискусія (дебати, мозковий штурм): Виклики для страхових компаній у сучасному світі.

Роль держави в регулюванні страхового ринку.

Командна робота. Висновки.

Рольова гра.

Ролі. Топ-менеджери; менеджери середньої ланки; співробітники.

Ситуація. Для компанії в сфері страхових послуг.

Завдання. Які зміни потреб споживачів страхових продуктів.

Командна робота. Висновки.

Практичне заняття 2. Тема 2. Управління страховою компанією

Доповіді студентів:

- Порівняти переваги і недоліки різних організаційно-правових форм для страхових компаній.
- Етапи створення страхової компанії: документи, дозволи, вимоги до статутного капіталу.

Групова дискусія: Підстави та види реорганізації: злиття, приєднання, поділ, виділення, перетворення. Наслідки реорганізації страхової компанії для учасників та кредиторів.

Ризики створення і діяльності страхової компанії.

Процедура ліквідації страхової компанії.

Командна робота. Висновки.

Рольова гра.

Ролі. Топ-менеджери; менеджери середньої ланки.

Ситуація. Для компанії в сфері страхових послуг.

Завдання. Розробка бізнес-плану нової страхової компанії.

Командна робота. Висновки.

Практичне заняття 3. Тема 3. Організація страхової діяльності

Доповіді студентів:

- Типові структури страхових компаній: дивізійна.
- Бізнес-процеси: підписання договору, оцінка збитків, виплата страхового відшкодування.

Групова дискусія: Основні проблеми страхових компаній: конкуренція, регуляторні вимоги, зміни в ринковому середовищі. Шляхи вирішення проблем.

Розробити систему показників для оцінки ефективності страхової компанії.

Порівняти організаційні структури різних страхових компаній.

Командна робота. Висновки.

Рольова гра.

Ролі. Топ-менеджери; менеджери середньої ланки; співробітники.

Ситуація. Для компанії в сфері страхових послуг.

Завдання. Оптимізувати організаційну структуру страхової компанії, враховуючи її специфіку та стратегічні цілі.

Командна робота. Висновки.

Практичне заняття 4. Тема 4. Страховий ринок. Класифікація страхування.

Доповіді студентів:

- Визначення страхового ринку, його суб'єктів та об'єктів.
- Класифікація страхування: за об'єктом страхування, за видом страхового ризику, за характером страхових відносин.
- Особливості розвитку страхового ринку України.

Групова дискусія: Як змінюються потреби споживачів страхових послуг?

Порівняти страхові ринки різних країн Європи: тенденції розвитку; вплив європейської інтеграції на розвиток національних страхових ринків; структура страхового портфеля; страхові продукти; он-лайн страхування.

Командна робота. Висновки.

Рольова гра.

Ролі. Топ-менеджери; партнери.

Ситуація. Для ринку страхових послуг.

Завдання. Визначити в якій країні страхова діяльність найбільше наповнює бюджет: Люксембург, Швейцарія, Велика Британія.

Командна робота. Висновки.

Практичне заняття 5. Тема 5. Державне регулювання страхової діяльності.

Страхові послуги та особливості їх реалізації в Україні.

Доповіді студентів:

- Основні цілі державної політики в галузі страхування.

- Інструменти державного регулювання страхового ринку: ліцензування, нагляд, контроль.

Групова дискусія: Ефективність державного регулювання страхової діяльності в Україні.

Проаналізувати права та обов'язки страховика та страхувальника.

Скласти проект типового договору страхування для певного виду.

Командна робота. Висновки.

Рольова гра.

Ролі. Топ-менеджери; менеджери середньої ланки.

Ситуація. Страхова компанія.

Завдання. Правила страхування та їх вплив на умови страхового договору.

Проаналізувати реальний страховий випадок, визначити чи має місце страхове відшкодування відповідно до умов договору страхування.

Командна робота. Висновки.

Практичне заняття 6. Тема 6. Управління фінансовою діяльністю страхової компанії. Страхові ризики та їх оцінка

Доповіді студентів:

- Описати основні етапи фінансового циклу страхової компанії: збір страхових премій, формування резервів, виплата страхового відшкодування, інвестування.

- Цілі ризик-менеджменту в страхуванні.

- Види страхових ризиків, методи управління.

Групова дискусія: Фактори, які впливають на рівень тарифних ставок.

Виклики перед страховими компаніями у зв'язку із зміною кліматичних умов.

Структура доходів і витрат страхової компанії.

Види та функції страхових резервів.

Процес розрахунку тарифних ставок.

Командна робота. Висновки.

Рольова гра.

Ролі. Менеджери, клієнти.

Ситуація. Страхова компанія.

Завдання. Проаналізувати фінансову звітність страхової компанії: фінансовий стан; ефективність; динаміка розвитку.

Створити модель страхового випадку та розрахувати розмір страхового відшкодування.

Провести оцінку ризиків для нового виду страхування та розробити заходи щодо їх мінімізації.

Командна робота. Висновки.

Практичне заняття 7. Тема 7. Управління персоналом страхової компанії

Доповіді студентів:

- Категорії персоналу страхової компанії та їх компетенції : менеджери, керівники підрозділів бек офісу, підрозділи обслуговування клієнтів, юридичний підрозділ, страхові агенти, аварійні комісари.

Групова дискусія: Переваги і недоліки систем оплати праці персоналу страхової компанії: погодинна, окладні, відсоткова, преміальна. Порівняти системи оплати праці в різних страхових компаніях. Додаткові елементи системи мотивації: бонуси, соціальні пакети, навчання. Тенденції в управлінні персоналом страхових компаній.

Система підбору персоналу для страхової компанії.

Розробити програму навчання для нових працівників страхової компанії.

Командна робота. Висновки.

Рольова гра.

Ролі. Топ-менеджери; менеджери середньої ланки; співробітники.

Ситуація. Конфлікт в страховій компанії: між працівниками страхової компанії (не чіткі правила розподілу клієнтів); з клієнтами (відмова виплати страхового відшкодування); з регуляторами (невиконання нормативних вимог); з партнерами (страхова компанія - банк); внутрішньо організаційні конфлікти (розподіл відповідальності топ-менеджерами).

Завдання. Проаналізувати кейс конфліктної ситуації в страховій компанії та запропонувати шляхи вирішення.

Командна робота. Висновки.

Практичне заняття 8. Тема 8. Страховий маркетинг

Доповіді студентів:

- Елементи комплексу маркетингу в страхуванні: товар; ціна; розповсюдження товару; просування; персонал, який взаємодіє з клієнтами; процеси створення і доставки продукту; фізичне середовище, в якому надається послуга; результати діяльності страхової компанії в маркетинговій сфері.

- Маркетингові стратегії страхових компаній: диференціація, фокусування, лідерство за витратами.

Групова дискусія: Аналіз каналів збуту страхових послуг: прямі продажі, агентська мережа, банківське страхування. Виклики для страхових компаній в епоху цифрових технологій.

Як побудувати довгострокові відносини зі страхувальниками?

Цілі реклами в страхуванні. Соціальні мережі в просуванні страхових продуктів

Командна робота. Висновки.

Рольова гра.

Ролі. Топ-менеджери; менеджери середньої ланки.

Ситуація. Страхова компанія з 10 кращих в Україні.

Завдання. Визначити конкурентів страхової компанії та їх маркетингові стратегії

Командна робота. Висновки.

Практичне заняття 9. Тема 9. Інноваційний менеджмент у страхуванні

Доповіді студентів:

- Поняття інновацій в страхуванні: продуктові, процесні, організаційні.

- Етапи інноваційного процесу в страховій компанії.

- Структура типової інноваційної моделі страхового продукту: ідентифікація потреб клієнта (поведінка та переваги клієнтів, актуальні ризики, персоналізація); розробка продукту; ціноутворення; маркетинг; канали збуту; взаємодія з клієнтами; інтеграція технологій (ШІ для аналізу великих даних, інтеграція блокчейн для зберігання страхових контрактів, автоматизована оцінка страхових випадків через розумні контракти); оцінка ефективності та ризиків.

Групова дискусія: Фактори, які стимулюють інновації в страхуванні.

Перспективні напрями розвитку страхових стартапів.

Етичні аспекти щодо використання інновацій в страхуванні.

Успішні інноваційні проекти в страхуванні за останній рік.

Порівняти інноваційні стратегії страхових компаній:

- цифрова трансформація (мобільні додатки для покупки, управління, моніторингу страхових полісів, чат-боти для обробки запитів; стиль водіння для автострахування, автоматизація процесів страхування через впровадження платформ, наприклад, компанія Lemonade), інновації у

- продуктах (пробіг автомобіля, подорожі, спорт, кібер вразливість);

- клієнто орієнтована (поведінка клієнта, програми лояльності, консультація з ризик-менеджменту);

- еко системний підхід (інтеграція з банківськими послугами, партнерство з автосалонами, платформи об'єднують послуги (здоров'я, безпека, фінанси);
- використання ШІ (оцінка ризиків, визначення ціни; машинне навчання для прогнозування страхових випадків; прозорість виплат через використання блок чейн для управління страховими контрактами);
- сталий розвиток та соціальна відповідальність (зелені будинки, електромобілі, проекти сталого розвитку, підвищення фінансової грамотності);
- проникнення на нові ринки (розвиваються, кліматичні ризики);
- гнучкі (продукти під час криз, адаптовані до змін регуляторних умов).

Командна робота. Висновки.

Рольова гра.

Ролі. менеджери середньої ланки; співробітники; новатори.

Ситуація. Інноваційний проект для компанії в сфері страхових послуг.

Завдання. Оцінити потенціал інноваційного проекту, розробити план впровадження інноваційного продукту на ринок.

Командна робота. Висновки.

Практичне заняття 10. Тема 10. Транспортне страхування

Доповіді студентів:

- Види авто страхування: КАСКО, авто цивільна відповідальність, страхування вантажів, страхування відповідальності перевізника. Порівняти обов'язкове і добровільне авто страхування.
- Особливості страхування різних видів транспортних засобів : легкові автомобілі, вантажівки, автобуси.

Групова дискусія: Країни учасниці системи Зелена карта. Порівняти з страхуванням цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів.

Фактори, які впливають на вартість авто цивільного страхування.

Ризики, які покриваються при страхуванні пасажирів.

Види ризиків, що покриваються при страхуванні вантажів. Особливості страхування різних видів вантажів: промислові товари, сільськогосподарська продукція.

Які нові види транспортних засобів потребують розробки нових страхових продуктів: електромобілі, гібриди, автономні автомобілі, безпілотні аеротаксі, дрони для доставки вантажів, електричні велосипеди, скутери, водневий транспорт, Hyperloop-системи - капсули у тунелях, транспорт із функцією шерингу, морські електротранспортні засоби, комбіновані транспортні засоби Amphibious Vehicles.

Командна робота. Висновки.

Рольова гра.

Ролі. менеджери середньої ланки; клієнти.

Ситуація. Автомобіль для страхування.

Завдання. Розрахувати страхову премію для обраного виду транспортного засобу з урахуванням: марка, модель, рік випуску, регіон проживання.

Командна робота. Висновки.

Практичне заняття 11. Тема 11. Медичне страхування

Доповіді студентів:

- Принципи медичного страхування.
- Відмінності медичного страхування та державного медичного обслуговування.
- Історичний розвиток медичного страхування в Україні.
- Програма медичних гарантій, добровільне медичне страхування.

Групова дискусія: Порівняти систему медичного страхування в Україні та (США, Німеччині, Швеції).

Виклики перед медичним страхуванням в умовах пандемії.

Створити концепцію нової медичної програми для певної категорії (студенти, пенсіонери, військові)

Командна робота. Висновки.

Рольова гра.

Ролі. Клієнти страхових послуг.

Ситуація. Страхові компанії, які входять в 10 кращих.

Завдання. Порівняти медичні програми різних страхових компаній.
Командна робота. Висновки.

Практичне заняття 12. Тема 12. Безпека страхової діяльності

Доповіді студентів:

- Визначити поняття економічної безпеки страхової компанії. Розглянути основні загрози економічній безпеці (шахрайство, відмивання коштів, недобросовісна конкуренція).
- Партнерство в страхуванні.

Групова дискусія: Основні кіберзагрози для страхових компаній (кібератаки, витік даних, шантаж). Визначити основні заходи забезпечення кібербезпеки.

Найефективніші заходи щодо запобігання шахрайству в страхуванні: превенція.

Командна робота. Висновки.

Рольова гра.

Ролі. Топ-менеджери; менеджери середньої ланки.

Ситуація. Страхова компанія серед 10 кращих.

Завдання. Розробити план реагування на надзвичайні ситуації, пов'язані з кіберзагрозами.

Командна робота. Висновки.

Контрольна робота.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Курс передбачає самостійну підготовку студента до кожного практичного заняття, через перегляд додаткового матеріалу в завданнях команди Страховий менеджмент в Teams за темами та виконання індивідуальних завдань за проблемними питаннями курсу. Результат самостійної підготовки подається у вигляді презентацій.

Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного поглибленого вивчення

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Васильєва Т., Козьменко С., Козьменко О. Нові вектори розвитку страхового ринку України: монографія. Суми: Університетська книга, 2022. 315 с
2. Журавка О. С. Страхування: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2020. 350 с
3. Закон України "Про страхування" зі змінами від 10.10.2024 року.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
4. Лінькова О.Ю. Страхування. Навчальний посібник. Харків: НТУ "ХП". 2016. 240 с.
5. Опальчук Р.М. Страховий менеджмент: навчальний посібник. Київ: ЦП «Компринт», 2023. 251 с.
6. Сосновська О. О. Страхування : навчальний посібник. Київ: університетт ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.

Додаткова література

1. Алескерова Ю.В. Страховий менеджмент: підручник Вінниця: ВНАУ, 2019. 295 с.
2. Білик О. І., Савчин О. І. Страховий менеджмент: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 304 с.
3. Мамчур Р.М. Страховий ринок України в умовах воєнного стану. Економіка і управління бізнесом. 2022. Том 13, № 4. С. 62-70
4. Національний банк України. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>
5. Mamchur R., Minochkina O., Ianushevychi I., Khrystenko L. Optimization of Operational and Financial Risks of Conducting Business Activities Under the Conditions of Changes and Sustainable Development. Economic Affairs. 2023. Vol. 68 (01s), pp. 91-98.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності здобувача та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів поточного оцінювання на дванадцяти практичних заняттях (40 %) та підсумкового оцінювання: контрольна робота у формі індивідуального звіту (20 %), складання диференційного заліку (40%)

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: https://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/?page_id=208

Погодження

Силабус погоджено

28.08.2024 р.

Завідувач кафедри
Олена ПРОХОРЕНКО

28.08.2024 р.

Гарант ОП
Олена ЧАЙКОВА

28.08.2024 р.

Гарант ОП
Олена ЛІНЬКОВА

28.08.2024 р.

Гарант ОП
Петро ФОЦІЙ